11107 ـ آیا برای بیمار بهتر آن است که در رمضان روزه نگیرد؟

سوال

آیا برای بیمار بهتر آن است که روز نگیرد یا آن‌که سختی را تحمل کند و روزه بگیرد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اگر برای بیمار روزه گرفتن دشوار است، بهتر آن است که روز نگیرد و روزهایی که روزه نشده را بعدا قضا کند.

و روزه گرفتن همراه با دشواری برای او مستحب نیست.

دلیل آن:

۱ـ روایت امام احمد (۵۸۳۲) از ابن عمر ـ رضی الله عنه ـ است که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: خداوند دوست دارد که رخصت‌های او پذیرفته شود چنان‌که بد می‌دارد معصیت او شود آلبانی در إرواء الغلیل (۵۶۴) آن را صحیح دانسته است.

۲ـ بخاری (۶۷۸۶) و مسلم (۲۳۲۷) از عایشه ـ رضی الله عنها ـ روایت کرده‌اند که فرمود: رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ میان دو امر مختار نمی‌شد مگر آن‌که آسان‌ترینش را برمی‌گزید تا وقتی که گناه نبود، پس اگر گناه بود دورترین مردم از آن بود.

امام نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

از این حدیث استحباب انتخاب آسان‌تر دانسته می‌شود در صورتی که حرام یا مکروه نباشد.

بلکه برای بیمار در صورت دشوار بودن روزه، مکروه است که روزه شود و در صورتی که ترس از زیان دیدن او باشد ممکن است که روزه برایش حرام باشد.

امام قرطبی ـ رحمه الله ـ (۲/ ۲۷۶) می‌گوید:

بیمار دو حالت دارد:

یکی آن‌که: به هیچ صورت توانایی روزه را نداشته باشد که در این صورت واجب است که روزه نگیرد.

دوم: این‌که توانایی روزه را داشته باشد اما زیان ببیند یا دچار مشقت شود که برای او مستحب است روزه نگیرد و چنین روزه‌ای را نمی‌گیرد مگر جاهل.

ابن قدامه ـ رحمه الله ـ در المغنی (۴/ ۴۰۴) می‌گوید:

پس اگر بیمار تحمل کرد و با این حال روزه گرفت کار مکروهی انجام داده چرا که این کار در بر دارندهٔ زیان برای اوست و ترک تخفیفِ پروردگار و نپذیرفتن رخصت اوست.

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ در الشرح الممتع (۶/ ۳۵۲) می‌گوید:

به این ترتیب به اشتباه برخی از مجتهدین و بیماران پی می‌بریم که روزه برایشان دشوار و چه بسا زیان‌بار است اما ابا دارند که روزهٔ خود را بخورند. می‌گوییم: آنان اشتباه کرده‌اند چرا که کرم خداوند عزوجل را نپذیرفته و رخصت او را رد کرده‌اند و به خود زیان وارد کرده‌اند حال آن‌که الله عزوجل می‌فرماید: وَلاَ تَقْتُلُواْ أَنفُسَكُمْ [نساء: ۲۹] (و خودتان را به کشتن ندهید).

مراجعه نمایید به سؤال شمارهٔ (۱۳۱۹).

والله اعلم.